

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ МОНТАНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на общите индикатори е ежегодно провежданото Наблюдение на доходите и условията на живот (EU-SILC).

Оценка на бедността

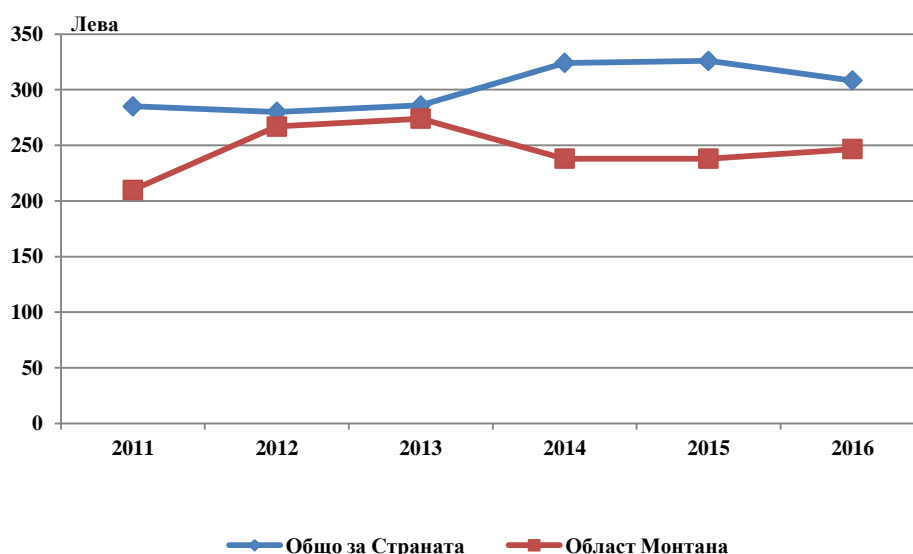
По окончателни данни от изследването, проведено през 2016 г., линията на бедност общо за страната за 2016 г. е 308.17 лв. средно месечно на лице от домакинството. При този размер на линията под прага на бедност са били 1 638.7 хил. лица, или 22.9% от населението на страната.

За 2016 г. в област Монтана размерът на линията на бедност е 246.58 лв. средно месечно на лице от домакинството, като под прага на тази линия е живяло 22.8% от населението на областта.

За 2016 г. област Монтана се нарежда на 23-то място в страната по размер на линията на бедност, пред областите Ловеч (235.42 лв.), Враца (230.75 лв.), Кърджали (221.25 лв.), Пазарджик (204.00 лв.) и Видин (194.32 лв.).

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност се увеличава с 3.6%, но относителният дял на бедното население намалява с 2.1 процентни пункта. В област Монтана относителният дял на бедност при мъжете е 23.2%, а при жените - 22.4%. Разликата в равнищата на бедност по пол е 0.8 процентни пункта при 2.4 пункта за страната. В сравнение с предходната година делът на бедност в област Монтана намалява и при мъжете и при жените съответно с 3.7 и 0.5 процентни пункта (фиг. 1).

Фиг. 1. Средномесечен размер на линия на бедност за област Монтана

Системата на социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2016 г. в област Монтана показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност нараства до 35.4%, или с 12.6 процентни пункта. Данните при мъжете нарастват до 36.1%, а при жените нарастват до 34.8%.

Съответно при изключване на пенсиите и останалите трансфери, равнището на бедност за областта нараства до 54.8%, или с 16.3 процентни пункта (при средно за страната 45.5%).

Поляризацията на населението в област Монтана по доход, измерен чрез съотношението на доходите между бедните и богатите слоеве на обществото за 2016 г. показва, че най-бедните 20% от домакинствата имат 16 пъти по-нисък доход от най-богатите 20%, като спрямо 2015 г. поляризацията се увеличава

В област Монтана през 2016 г. 19.8 хил. лица на възраст 18 - 59 г. живеят в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, или 26.8% от населението на областта. Спрямо 2015 г. относителният им дял се увеличава с 3.8 процентни пункта.

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и лични нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса с потреблението на конкретни стоки и услуги.

Най-голям брой лица изпитват ограничения по отношение на почивка извън дома (33.1%), и възможностите да посрещнат неочаквани разходи (за неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и други) със собствени средства (45.3%). Само 5.7% от лицата се ограничават при отоплението на жилището. Ограничения по отношение на плащането на разходите свързани с жилището изпитват 10.9% от населението. Домакинствата, които посочват че не могат да си позволят консумация на месо, пиле или риба всеки втори ден са 21.0%. Успоредно с това 16.8% от домакинствата не могат да си позволят автоматична пералня, 3.1% - телефон, вкл. мобилен, и 0.3% цветен телевизор.

Комбиниран индикатор

От изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател, който включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработен или с нисък интензитет на икономически активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2016 г. 36.1% от населението на областта, или 49.5 хил. лица са били в риск от бедност и социално изключване.

Стойността на показателя се увеличава с 5.3 процентни пункта спрямо 2015 г. като при мъжете (38.4%) нараства с 3.5, а при жените (33.9%) нараства със 7.0 процентни пункта (фиг. 2).

**Фиг. 2. Население в риск от бедност или социално изключване по пол
в област Монтана**

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Общо						
брой лица-хил.	60.0	57.3	50.0	42.3	42.9	49.5
% от населението	39.2	39.1	34.8	29.9	30.8	36.1
Мъже						
брой лица-хил.	31.0	28.4	23.8	22.2	23.8	25.8
% от населението	42.2	39.2	34.3	32.7	34.9	38.4
Жени						
брой лица-хил.	29.0	28.8	26.2	20.1	19.1	23.7
% от населението	36.5	39.1	35.2	27.3	26.9	33.9

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за всяка година в панела е около 7 300 адреса/обикновени домакинства, разпределени във всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Извадката се състои от четири ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение)
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

От 2015 г. с финансовата подкрепа на Европейската комисия се проследяват домакинствата от 9-а и 10-а ротационна група съответно за пета и шеста вълна на участие. Размерът на извадката за 2016 г. включва 8 600 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната.

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството.

Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“ и в информационна система „Инфостат“ на НСИ.